

Huvudman

Lunds kommun
barnochskola@lund.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Vikingaskolan i Lunds kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Lunds kommun att senast den **14 oktober 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Lunds kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Lunds kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

- Se till att vid minst ett tillfälle innan den 30 augusti 2024 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när och hur de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. En redogörelse för när och hur informationen har förmedlats ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § andra stycket skollagen, 3 kap. 7 § skollagen).
- Se till att det av åtgärdsprogram framgår när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljning. Ett åtgärdsprogram ska ges

in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).

3. Se till att rektor fattar beslut om anpassad studiegång när avvikelser görs från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. I beslutet ska det framgå vilka avvikelser (avseende ämnen och omfattning) som görs från den ordinarie timplanen. Ett åtgärdsprogram med beslut om anpassad studiegång ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 och 12 §§, 29 kap. 10 § skollagen samt 31 och 32 §§ förvaltningslagen (2017:900)).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:843) i de handlingar som sänds in.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen från att ingripa mot Lunds kommun avseende brist rörande studiehandledning på modersmålet. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgift om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Vikingaskolan i Lunds kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Vikingaskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd samt studiehandledning på modersmålet.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med lärare, personal i elevhälsan, skolans språkteam, rektor och biträdande rektor. Representanter för huvudmannen har också intervjuats. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat utredningar om behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges

de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen). Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga bedömningar och åtgärder.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av intervjuer med elevhälsans personal och lärare framgår att skolan arbetar med extra anpassningar inom ramen för skolans arbetssätt som benämns "Bredda basen". Det framgår även att anpassningar ges både på gruppnivå och på individnivå. Lärare ger som exempel på anpassningar på gruppnivå att elever har tillgång till skärmar och hörselkåpor i klassrummet. På individnivå kan de extra anpassningarna vara att elever får ta individuella pauser, får anpassat material samt får tillgång till sina mobiltelefoner. Lärare och elevhälsans representanter uppger vidare att extra anpassningar följs upp regelbundet och att justeringar sker vid behov.

Anmäla behov av särskilt stöd

I intervjuer med samtliga personalgrupper framkommer att det saknas en tydlig rutin för hur en anmälan om behov av utredning av särskilt stöd ska göras. Elevhälsans representanter uppger i intervju att lärare kan anmäla en elevs stödbehov i en mängd olika forum och sammanhang. Lärare uppger i intervju att de inte vet hur man går till väga om man anser att en elevs behov av särskilt stöd behöver utredas. En lärare uppger i intervju att man inte behöver utreda behovet av stöd för vissa elever trots att de har underkänt i flera ämnen, eftersom man vet varför dessa elever inte kommer att få godkända betyg. Såväl lärare som biträdande rektor uttrycker att det krävs något extraordinärt för att särskilt stöd ska bli aktuellt. Flera lärare uppger att deras uppfattning är att alla elever som inte når målen, trots extra anpassningar, inte anmäls för utredning av särskilt stöd. Skolans rektor uppger i intervju att elevernas stödbehov diskuteras i olika forum men att det inte är säkert att lärarna vet vad en anmälan om behov av utredning av särskilt stöd innebär.

Representanter för språkteamet uppger i intervju att elever som har behov av studiehandledning, men som inte är nyanlända, ska anmälas till elevhälsoteamet för

utredning av särskilt stöd. Om det fastslås att en elev har behov av studiehjälp på modersmålet så ska ett åtgärdsprogram upprättas. Om språkteamet får kännedom om att en elev har behov av studiehjälp på modersmålet så anmäler språkteamet detta. Representanter för språkteamet upplever dock en motvilja från lärarnas håll att anmäla elevers behov av studiehjälp på modersmålet då detta medför att lärarna måste genomföra utredningar om särskilt stöd, vilket är ett merarbete för lärarna. Enligt representanter för språkteamet gör därför lärarna inte alltid en sådan anmälan. Flera lärare uppger i intervju att det finns ett antal elever som de anser har behov av studiehjälp på modersmålet och som har svårt att nå kunskapsmålen. Lärarna uppger vidare att de inte anmält detta behov till elevhälsan då de upplever att det är skolans språkteam som hjälper dessa elever. Lärarna uppger även att det inte finns någon formell rutin gällande sådana anmälningar.

Utreda behov av särskilt stöd

Lärare och representanter för elevhälsan uppger att utredningar om särskilt stöd startas när anmälan om ett sådant behov inkommit och att det är elevhälsan som är ansvarig för dessa utredningar.

Åtgärdsprogram

Lärare, elevhälsans representanter och rektorn uppger att rektorn efter utredning om särskilt stöd fattar beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram för eleven. Lärare och elevhälsans representanter uppger att elever och vårdnadshavare deltar vid utarbetande av åtgärdsprogram. De uppger vidare att elevernas behov av särskilt stöd framgår av deras åtgärdsprogram samt att eleverna ges det stöd de behöver. Elevhälsans representanter uppger att uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammen görs av elevhälsan.

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av innehåller information om elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses samt information om vem som är ansvarig för utvärdering av de beslutade åtgärderna. Vidare framgår hur beslutet kan överklagas. Flera åtgärdsprogram saknar datum för uppföljning och vem som är ansvarig för att uppföljning sker. Några åtgärdsprogram saknar datum för utvärdering.

Anpassad studiegång

Rektorn uppger i intervju att vissa elever har ett så kallat anpassat schema men att skolan inte har fattat beslut om anpassad studiegång då man inte tagit bort ett helt ämne utan endast förkortat tiden. I flertalet åtgärdsprogram framgår att eleven ska ha kortare skoldagar, men det saknas information om vilka avvikelser, avseende ämnen och omfattning, som görs från den ordinarie timplanen.

Rättslig reglering

Huvudmannens ansvar

Av 2 kap. 34 § framgår att huvudmannen ska se till att personalen vid skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling och att lärare och annan personal vid skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Extra anpassningar

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Anmäla och utreda behov av särskilt stöd

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom uppgifter från lärare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extraanpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd.

Åtgärdsprogram och anpassad studiegång

Av 3 kap. 8 § skollagen framgår att särskilt stöd får ges istället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Enligt 3 kap. 10 § skollagen ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § och beslut om särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt enligt 3 kap. 11 § eller anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

I 29 kap. 10 och 11 §§ skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat krav på dokumentation och motivering av beslut.

Enligt 31 § förvaltningslagen (2017:900) ska det för varje skriftligt beslut finnas en handling som visar dagen för beslut, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Av 32 § förvaltningslagen framgår att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska – förutom i vissa angivna situationer – innehålla en klagande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Av 33 § förvaltningslagen framgår bland annat att en myndighet som meddelar beslut i ett ärende så snart som möjligt ska underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till.

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav i denna del.

Anmäla behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det föreligger en brist avseende skolans arbete med att anmäla behov av att utreda elevers behov av särskilt stöd till rektor. Av Skolinspektionens utredning framkommer att det finns otydlighet i ärendegången kring anmälan om utredning för elever i behov av särskilt stöd och att det saknas en fungerande struktur för hur en anmälan om behov av en sådan utredning ska göras. Det framkommer även att alla elever som inte når målen, trots att dessa elever getts extra anpassningar, inte anmäls för behov av utredning av särskilt stöd. Det framkommer vidare att lärare uppfattar att elever inte behöver utredas för behov av särskilt stöd när man på förhand vet orsaken till en elevs stödbehov.

Utreda behov av särskilt stöd

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav i denna del.

Åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans åtgärdsprogram. Skolinspektionens utredning visar att det finns åtgärdsprogram som saknar uppgifter om när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som ansvarar för uppföljningen. Det ska av ett åtgärdsprogram framgå både när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljning *respektive* utvärdering.

Anpassad studiegång

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolan inte har fattat formellt korrekta beslut om anpassad studiegång för de elever vars undervisningstid har förkortats. Att korta ner undervisningstiden för en elev utgör en anpassning av studiegången och åtgärden anpassad studiegång ska därmed finnas med i elevens åtgärdsprogram. Ett sådant beslut ska fattas av rektorn och det ska av beslutet framgå vad som beslutats, det vill säga vilka ämnen som berörs och i vilken omfattning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Lunds kommuns verksamhet vid Vikingaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Lunds kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger att det finns ett fåtal elever som inte har fått studiehandledning på modersmålet i rätt språk och att det finns en elev som haft behov av studiehandledning i språket sango men som inte har fått det då det endast finns en tolk i hela Sverige i det språket. Av intervju med rektorn och biträdande rektor framgår att en elev aldrig skulle nekas studiehandledning på modersmålet om lärare uttryckt att det finns ett sådant behov. Representant för huvudmannen uppger att det enda språk som inte har kunnat erbjudas är språket sango som är ett litet språk som bara väldigt få i världen talar. Representant för huvudmannen uppger vidare att det kan vara så att en elev har ett modersmål men när man har undersökt det närmare har man sett att det finns annat språk som fungerar som skolspråk och då har man ansökt om studiehandledning i det språket istället.

Representanter för språkteamet och elevhälsan uppger att nyanlända eleverna som tagits emot på högstadiet erbjuds studiehandledning på modersmålet om det inte bedöms behövligt.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår bland annat att en nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 5 kap. 4 § skolförordningen (2011:185) framgår bland annat att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav fullt ut vad gäller att erbjuda elever som har behov av studiehandledning på modersmålet. Av Skolinspektionens utredning framkommer att skolan inte har kun-

nat erbjuda studiehandledning på modersmålet för en elev i behov av studiehandledning i språket sango då det inte gått att få tag på studiehandledare som talar det språket. Vad gäller övriga elever har det inte framkommit annat än att de elever för vilka skolpersonal har identifierat ett behov av studiehandledning på modersmålet, som anmälts till rektorn, får det. Skolinspektionens utredning visar dock att elever som eventuellt kan ha behov av studiehandledning på modersmålet som en särskild stödåtgärd inte alltid anmäls. Denna omständighet har beaktats i Skolinspektionens bedömning under rubriken "Anmäla behov av särskilt stöd".

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Lunds kommuns verksamhet vid Vikingaskolan uppfyller inte fullt ut författningarnas krav vad gäller elevers rätt till studiehandledning på modersmålet. Skolinspektionen bedömer dock att det finns särskilda skäl för att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av de svårigheter det är förenat med att hitta en studiehandledare i det aktuella språket.

X Anna Thuröe

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Thuröe

X Ida Sköld Aliefendic

Föredragande
Signerat av: Ida Sköld Aliefendic

I ärendets handläggning har även Carolin Levinsson deltagit.